

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi väliaikaisesta sähkötuesta ja tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi väliaikaisesta sähkötuesta ja tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 234/2022 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Mikko Horko, sosiaali- ja terveysministeriö
- johtava asiantuntija Tapio Isolankila, Kansaneläkelaitos
- osaamiskeskuksen päällikkö Pasi Pajula, Kansaneläkelaitos
- tutkimusprofessori Sakari Karvonen, Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- edunvalvontapäällikkö Anne Perälähti, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
- toiminnanjohtaja Marju Silander, Suomen Omakotiliitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki väliaikaisesta sähkötuesta. Sähkön hinnan voimakkaan kohoamisen ja arvioiden mukaan edelleen kohoavan hinnan vuoksi katsotaan tarpeelliseksi tukea pienituloisia kotitalouksia erityisellä sähkötuella.

Sähkötukea maksettaisiin niille kotitalouksille, jotka eivät pienituloisuutensa vuoksi pystyisi täysimääräisesti hyödyntämään sähköenergialaskun perusteella myönnettävää kotitalousvähennystä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2023 talousarvioesitykseen ja täydentävään talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi niiden yhteydessä.

Laki väliaikaisesta sähkötuesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023 ja olemaan voimassa 30 päivään huhtikuuta 2023. Laki tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023 ja olemaan voimassa 31 päivään joulukuuta 2023.

Valiokunnan mietintö StVM 27/2022 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on muuttanut merkittävästi talouden näkymiä ja nostanut huomattavasti sähköenergian hintaa. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki väliaikaisesta sähkötuesta, jonka tarkoituksena on tukea niitä kotitalouksia, jotka eivät pysty pienituloisuutensa vuoksi hyödyntämään energiasähkölaskun perusteella myönnettävää kotitalousvähennystä.

Esityksen mukaan sähkötukea maksetaan vakinaisen asunnon sähköenergiasta aiheutuneista kustannuksista vuoden 2023 tammi—huhtikuun aikana. Tukea maksetaan 60 prosenttia kuukausittaisen sähköenergiakaskun 400 euroa ylittävältä osalta. Sähköenergiasta maksetulla määrällä tarkoitetaan sähkönkäyttöpaikkaan hankitusta sähköenergiasta maksettua verollista määrää sekä siihen mahdollisesti liittyvää perusmaksua. Tukea myönnettäessä otetaan huomioon enintään 1 500 euron sähköenergiakasku kuukaudessa. Tukea ei makseta, jos kotitalous on saman laskun perusteella saanut toimeentulotukea.

Tukea maksetaan esityksen mukaan vain vakinaisen asunnon sähköenergiasta aiheutuneista kustannuksista. Tilanteissa, joissa kotitaloudella on samanaikaisesti käytössään useampi vakituinen asunto, tukea myönnetään vain yhden sähkönkäyttöpaikan perusteella. Tukea ei saa myöskään esimerkiksi vapaa-ajan asunnon sähkölaskun perusteella.

Valiokunta pitää esitystä tarpeellisena pienituloisten kotitalouksien tukemiseksi tulevan talven sähkökustannuksista selviytymisessä ja kannattaa lakiehdotuksen hyväksymistä. Harvaan asutussa ja pitkien etäisyyksien Suomessa sähkön hinnannousu uhkaa vaikeuttaa erityisesti sähkölämmitteisissä omakoti- tai rivitaloissa asuvien pieni- ja keskituloisten toimeentuloa. Kaikkein pienituloisimpien sähkömenoja voidaan voimassa olevan lainsäädännön perusteella tukea toimeentulotuella. Lisäksi sekä yleisessä että eläkkeensaajan asumistuessa otetaan huomioon erilliset lämmityskustannukset. Voimakkaasti kohonneiden kustannusten tilanteessa näillä etuuksilla ei kuitenkaan pystytä turvaamaan kaikkien pienituloisten tilanteita.

Esityksellä on kiinteä yhteys eduskunnan käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen HE 204/2022 vp, jossa tuloverolakiin (1535/1992) ehdotetaan lisättäviksi väliaikaisesti säännökset sähköenergiakaskujen perusteella myönnettävästä kotitalousvähennyksestä. Sähköenergiakaskun perusteella verotuksessa myönnettävää kotitalousvähennystä ei voi kuitenkaan hyödyntää, jos tulot ovat niin vähäiset, että niistä ei tule maksettavaksi tuloveroa. Lisäksi osalla kotitalouksista verot riittävät hyödyntämään vain osan kotitalousvähennyksestä. Tarkoituksena on, että verovähennystä hyödyntäisivät ne, joiden verot riittäisivät vähennykseen täysimääräisesti.

Valiokunta korostaa, että näiden kahden erilaisen sähköenergian kulutukseen liittyvän tukimuodon ymmärtäminen ja asiakkaan oman kotitalouden tilanteen sijoittuminen niihin edellyttävät selkeää tiedottamista ja asiakasohjausta, jotta oikeat henkilöt hakeutuvat sähkötuen ja toisaalta sähkövähennyksen piiriin. Valiokunta painottaa myös Kansaneläkelaitoksen ja verottajan yhteistyön merkitystä toimeenpanon suunnittelussa ja toteutuksessa.

Hallituksen esityksen vaikutusarvioiden mukaan sähkötuen mahdollisia saajia olisi noin 100 000. Valtion menojen arvioidaan lisääntyvän sähkötuen johdosta noin 85 miljoonalla eurolla. Esityksen mukaan sekä sähkötuen saajien määrän että siitä aiheutuvien kustannusten arviointiin liittyy

Valiokunnan mietintö StVM 27/2022 vp

kuitenkin useita epävarmuustekijöitä, kuten sähkön hinnan kehitys, kotitalouksien sähkösojpmusten sisältö ja solmimisajankohta sekä sähkön kulutus ja sen jakauma, joihin vaikuttavat voimakkaasti esimerkiksi tulevan talven lämpötilat. Valiokunta pitää tärkeänä, että ehdotetun sähkötuen käyttöä, riittävyttä ja sen vaikutusta sähkön kulutukseen seurataan ja että seurannan tulokset otetaan huomioon sähkötuen kehittämisessä, jos tällaiselle tuelle on jatkossakin tarvetta.

Valiokunta pitää hyvänä, että sähkötuen saamiselle on laissa asetettu selkeät kriteerit ja ehdotetut euromääräiset rajat sisältävät kannusteen sähkön säästämiseen, koska säästämällä voidaan vaikuttaa myös sähkön riittävyteen ja markkinahintaan. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kuitenkin kiinnitetty huomiota siihen, että ehdotetut rajat luovat väistämättä myös väliinpuotoajia. Tuen ulkopuolelle jäävät esimerkiksi ne kotitaloudet, joiden sähköenergiälaskun kustannukset nousevat lähelle 400:aa euroa, mutta ei sen yli. Tukeen valittu ajanjakso ei myöskään kata koko Suomen osalta korkean sähkön hinnan haittavaikutuksista kärsiviä kotitalouksia, koska lämmityskulut voivat olla suuret myös muina kuukausina kuin tammi—huhtikuussa. Lisäksi valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että esimerkiksi öljylämmitteisessä talossa asuvat jäävät tuen ulkopuolelle energiälaskujen kustannusten noususta huolimatta. Valiokunta kiinnittää huomiota myös verrattain korkeaan 400 euron omavastuuseen ja huomauttaa, että pelkästään omavastuusuuden maksaminen voi olla seikka, josta pienituloisimmat eivät kohtuudella selviä. Pienituloisimpien kotitalouksien tukemiseksi valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että kohonneet energiakustannukset otetaan huomioon toimeentulotuen harkinnassa.

Nyt käsiteltävänä olevassa esityksessä ei ehdoteta säädettäväksi sähkötuen maksettavasta vähimmäismäärästä, joten tuki laitetaan maksuun, vaikka maksettavaa jäisi yksikin sentti. Valiokunta katsoo, että asiakkaiden odotusten ja toimeenpanon taloudellisuuden kannalta olisi tarkoituksenmukaista säätää pienimmästä maksettavasta sähkötuen määrästä vastaavasti, kuten on säädetty muitakin sosiaaliturvaetuksia koskevassa lainsäädännössä. Valiokunta ehdottaa, että väliaikaisesta sähkötuesta annetun lain 5 §:ään lisätään säännös siitä, että sähkötukea ei makseta niiltä kuukausilta, joilta tuen määrä olisi alle 5 euroa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 234/2022 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 234/2022 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotus)

Valiokunnan mietintö StVM 27/2022 vp

Valiokunnan muutosehdotus

1.

Laki

väliaikaisesta sähkötuesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään väliaikaisesta sähkötuesta, jolla tuetaan pienituloisia Suomessa vakinaisesti asuvia kotitalouksia sähkön hinnan noususta johtuvien asunnon kohtuuttomien sähkökustannusten vuoksi.

2 §

Oikeus tukeen

Sähkötukea voidaan myöntää kotitalouden vakituiseen asumiseen käyttämässä Suomessa sijaitsevassa asunnossa 1 päivänä tammikuuta tai sen jälkeen mutta ennen 1 päivää toukokuuta 2023 syntyneistä sähköenergian kustannuksista. Jos kotitaloudella on samanaikaisesti käytössään useampi vakituinen asunto, tukea myönnetään vain yhden sähkönkäyttöpaikan perusteella.

Oikeus sähkötukeen on kotitaloudella, joka ei voi pienituloisuutensa vuoksi täysimääräisesti hyödyntää eikä ole hakenut tuloverolain (1535/1992) 127 g §:ssä tarkoitettua sähköenergialaskun perusteella myönnettävää kotitalousvähennystä.

Sähkötuen myöntämisen edellytyksenä on, että kotitalouden kustannukset sähköenergian kuluksesta ovat suuremmat kuin 5 §:ssä säädetty omavastuu.

Kotitalous ei ole oikeutettu saamaan sähkötukea, jos samaan kotitalouteen kuuluva verovelvollinen on oikeutettu samalta ajalta tuloverolain 127 g §:ssä tarkoitettuun kotitalousvähennykseen sähköenergialaskun perusteella.

3 §

Ohjaus ja johto sekä toimeenpano

Tämän lain mukaisen tukitoiminnan yleinen ohjaus ja johto kuuluvat sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle. Lain toimeenpanosta vastaa Kansaneläkelaitos.

Valiokunnan mietintö StVM 27/2022 vp

4 §

Tuen hakeminen ja myöntäminen

Sähkötukea haetaan Kansaneläkelaitokselta. Kansaneläkelaitos vahvistaa tämän lain toimeenpanossa tarvittavat menettelyt ja lomakkeet.

Kansaneläkelaitos tutkii oikeuden tukeen ja myöntää tuen hakemuksen ja sen liitteenä toimitetun sähkölaskun perusteella.

Tämän lain mukaista sähkötukea on haettava vuoden 2023 loppuun mennessä.

5 §

Tuen määrä ja maksaminen

Sähkötuen määrä on 60 prosenttia kulutetusta sähköenergiasta maksetusta määrästä siltä osin kuin se ylittää omavastuuosuuden. Omavastuuosuus on 400 euroa kuukaudessa. Sähkötukea myönnettäessä huomioon otettava sähköenergiasta maksettu määrä on enintään 1 500 euroa kuukaudessa.

Sähköenergiasta maksetulla määrällä tarkoitetaan sähkönkäyttöpaikkaan hankitusta sähköenergiasta maksettua verollista määrää sekä siihen mahdollisesti liittyvää perusmaksua. Sähkösiiirrosta maksettu määrä ei oikeuta sähkötukeen. Sähköenergiasta maksettu määrä ei oikeuta sähkötukeen siltä osin, kuin kustannukset kohdistuvat elinkeinotoimintaan tai maatalouden harjoittamiseen taikka, jos kustannukset on vähennetty verotuksessa.

Sähkötuki on kuukausikohtainen ja se maksetaan tukea hakeneen henkilön ilmoittamalle pankkitilille.

Sähkötukea määrättäessä ei oteta huomioon sähkölaskua siltä osin, kun laskun perusteella on maksettu toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997) tarkoitettua tukea.

Sähkötuki on saajalleen verovapaa.

Sähkötukea ei makseta niiltä kuukausilta, joilta tuen määrä olisi pienempi kuin 5 euroa. (Uusi 6 mom.)

6 §

Tukea koskeva päätös

Kansaneläkelaitos antaa kirjallisen päätöksen sähkötuen myöntämisestä tai hylkäämisestä.

7 §

Menettelysäännökset ja muutoksenhaku

Sähkötuen siirtämiseen toiselle sovelletaan, mitä oikeuden tai etuuden siirtämisestä toiselle säädetään sairausvakuutuslain (1224/2004) 15 luvun 15 §:n 2 momentissa. Tukeen sovelletaan myös, mitä muutoksenhausta, itseoikaisusta ja päätöksen poistamisesta säädetään sairausvakuutuslain 17 luvussa sekä mitä asiakkaan oikeudesta saada tietoja, tietojen saamisesta ja luovuttamisesta säädetään mainitun lain 19 luvussa.

Valiokunnan mietintö StVM 27/2022 vp

Sähkötukea ei saa ulosmitata.

8 §

Rahoitus

Sähkötuki maksetaan valtion varoista. Sosiaali- ja terveysministeriö korvaa Kansaneläkelaitokselle tämän lain nojalla suoritettavista tuista aiheutuvat kustannukset.

Valtio maksaa sähkötuesta aiheutuvat kustannukset ennakoon Kansaneläkelaitokselle kunkin kuukauden ensimmäisenä arkipäivänä Kansaneläkelaitoksen arvion mukaan. Toteutuneiden kustannusten ja suoritettujen ennakoiden erotus vahvistetaan Kansaneläkelaitoksen tilinpäätöksen yhteydessä. Kansaneläkelaitos palauttaa valtion maksaman ylijäämän sosiaali- ja terveysministeriölle tai sosiaali- ja terveysministeriö maksaa alijäämän Kansaneläkelaitokselle tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan kuukauden aikana.

9 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 30 päivään huhtikuuta 2023. Tätä lakia sovelletaan sähkötukeen myös tämän lainvoimassaolon päätyttyä.

2.

Laki

tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:
muutetaan tuloverolain (1535/1992) 92 §:n 27 kohta sellaisena kuin se on laissa 1510/2016, ja *lisätään*, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1360/2002, 1273/2004, 528/2005, 770/2005, 1128/2005, 946/2008, 929/2012, 1246/2013 ja 1510/2016, väliaikaisesti uusi 28 kohta seuraavasti:

Valiokunnan mietintö StVM 27/2022 vp

92 §

Verovapaat sosiaalietuudet

Veronalaista tuloa eivät ole:

-
- 27) kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (746/2011) mukainen vastaanottoraha ja käyttöraha;
- 28) väliaikaisesta sähkötuesta annetussa laissa (/) tarkoitettu tuki.
-

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2023. Tätä lakia sovelletaan vuoden 2023 verotuksessa.

Helsingissä 16.11.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

jäsen Pekka Aittakumpu kesk
jäsen Kim Berg sd
jäsen Kaisa Juuso ps
jäsen Arja Juvonen ps
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Noora Koponen vihr
jäsen Terhi Koulumies kok
jäsen Merja Kyllönen vas
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Veronica Rehn-Kivi r
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Heidi Viljanen sd
jäsen Sofia Virta vihr
varajäsen Aino-Kaisa Pekonen vas (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen